

Sammanfattning

Part som överklagat tingsrättens dom har i Arbetsdomstolen utvidgat sitt yrkande om lön till att avse även lönebelopp som förfallit i tiden efter tingsrättens dom. Taleändringen har inte ansetts tillåten. - Fråga om arbetsgivaren vid ett telefonsamtal med en provanställd arbetstagare har avbrutit anställningen.

ARBETSDOMSTOLENDOM
2003-12-17
StockholmDom nr 109/03
Mål nr B 1/03**KLAGANDE**

M.R. i Sundsvall

Ombud: advokaten Björn Gärde och jur. kand. Caisa Andersson, Björn
Gärdes Advokatbyrå AB, Box 26035, 100 41 STOCKHOLM**MOTPART**

L:s Skog och Linjearbeten AB i Motala

Ställföreträdare: L.L. i Motala

SAKEN

lönefordran

ÖVERKLAGAD DOM

Linköpings tingsrätts dom den 29 november 2002 i mål T 2899-02

Tingsrättens dom, se bilaga.

M.R. har yrkat att Arbetsdomstolen, med ändring av tingsrättens dom, skall förplikta L:s Skog och Linjearbeten AB (bolaget) att till honom utge 270 559 kr, varav 236 480 kr avser lön, 33 298 kr avser semesterersättning och 781 kr avser utlägg, jämte ränta enligt 6 § räntelagen på 17 261 kr från den 25 augusti 2002, på 18 000 kr från den 25 i varje månad under tiden september 2002 - oktober 2003 samt på 9 000 kr från den 25 november 2003, allt till dess betalning sker.

Vidare har M.R. yrkat att Arbetsdomstolen skall befria honom från skyldigheten att ersätta bolagets rättegångskostnader vid tingsrätten och förplikta bolaget att ersätta M.R:s rättegångskostnader där.

Bolaget har bestritt ändring av tingsrättens dom.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i Arbetsdomstolen.

Målet har företagits till avgörande efter huvudförhandling, varvid både M.R. och L.L. har hörts på nytt under sanningsförsäkran.

Till utveckling av talan har parterna anfört i huvudsak enligt vad som framgår av tingsrättens dom med följande tillägg.

M.R.

Yrkandet har nu utvidgats till att gälla även lön jämte semesterersättning för tiden efter huvudförhandlingen vid tingsrätten. M.R:s anställning avbröts nämligen inte vare sig vid telefonsamtalet i augusti 2002 eller senare. Anställningen övergick därmed till en tillsvidareanställning, som alltså består. Det sammanlagda löneyrkandet avser följaktligen tiden fram till huvudförhandlingen i Arbetsdomstolen.

Utvidgningen av talan i enlighet med det anförda är enligt M.R:s mening tillåten enligt bestämmelserna i 13 kap. 3 § första stycket 1 rättegångsbalken. Bestämmelserna har i praxis ansetts tillämpliga även då käranden i högre rätt utvidgar sitt yrkande till att gälla ett högre belopp.

Bolaget

Det bestrids bestämt att M.R:s anställning alltså består. Som bolaget har anført vid tingsrätten avbröts provanställningen redan vid telefonsamtalet i augusti 2002. I alla händelser borde det ha stått klart för M.R. att anställningen var avbruten då bolaget både i svaromålet till tingsrätten och vid huvudförhandlingen gjorde klart att så var fallet. Om M.R. inte ens då förstod att anställningen var avbruten är det inte förvånansvärt om han inte heller uppfattade detta vid det telefonsamtal som fördes den 1 augusti 2002.

Domskäl*Tillåten taleändring?*

Frågan om kärandens möjlighet att ändra sin talan regleras i 13 kap. 3 § rättegångsbalken. Där föreskrivs bl.a. att käranden inte får framställa något yrkande i högre rätt som han inte framställt i underrätten utom i ett undantagsfall, nämligen då käranden vill kräva annan fullgörelse på grund av omständighet som inträffat under rättegången eller först då blivit känd för honom. Bestämmelsen har i praxis inte ansetts hindra att käranden, om övriga förutsättningar för taleändring är uppfyllda, utvidgar sitt yrkande till att avse ett högre belopp (se bl.a. NJA 1971 s. 317). Som framgår av det anförda krävs emellertid för att taleändringen skall godtas att den är motiverad av någon omständighet som inträffat under rättegången eller då blivit känd för käranden. Det betyder att en arbetstagare endast under dessa förutsättningar kan utvidga ett löneyrkande i Arbetsdomstolen till att avse även lönebelopp avseende tid efter huvudförhandlingen vid tingsrätten (jfr RH 1996:43, NJA II 1943 s. 164 f., Ekelöf-Boman, Rättsmedlen, 1990, s. 36 och Fitger m.fl. Rättegångsbalken I s. 13:37). Så har bestämmelserna också enligt fast praxis tillämpats i Arbetsdomstolen.

I det föreliggande fallet har det inte gjorts gällande att det under rättegången har inträffat eller annars framkommit någon särskild omständighet som ligger till grund för M.R:s taleändring. Det saknas därför förutsättningar för Arbetsdomstolen att uppta hans överklagande till prövning i den mån det yrkade beloppet överstiger vad som yrkades vid tingsrätten.

Avbröts M.R:s provanställning den 1 augusti 2002?

Enligt 6 § tredje stycket anställningsskyddslagen får en provanställning avbrytas även före provotidens utgång, om inte annat har avtalats. Det finns i lagen ingen regel om att viss form skall iakttas av den som lämnar besked om att en provanställning skall avbrytas i förtid eller avslutas utan att övergå i en tillsvidareanställning. I lagförarbetena anges visserligen att en arbetsgivare som vill undvika att en provanställning övergår i en tillsvidareanställning har ett starkt intresse att säkra bevisning om att arbetstagaren verkligen har fått besked om att anställningen kommer att upphöra och att man därför torde kunna anta att skriftlig form kommer att iakttas också utan särskild föreskrift därom (se prop 1981/82:71 s. 124). Det avgörande är dock huruvida ett besked faktiskt har lämnats eller inte.

Av M.R:s och L.L:s uppgifter inför Arbetsdomstolen framgår bl.a. följande. M.R. inledde provanställningen måndagen den 29 juli 2002. Det är ostridigt att han kom ett par timmar för sent till arbetsplatsen, låt vara att parterna är oense i frågan om detta var M.R:s fel. Det står i alla händelser klart att det uppstod en dålig relation mellan M.R. och hans arbetsledare under de följande dagarna. Torsdagen den 1 augusti på kvällen ringde L.L. till M.R.. Bakgrunden, som L.L. redogjorde för vid samtalet, var att arbetsledaren hade ringt till L.L. och klagat på M.R.. L.L. klargjorde vidare vid samtalet att M.R. inte skulle vara kvar vare sig på den aktuella arbetsplatsen eller på den andra plats där bolaget bedrev arbeten. Han angav också att det inte fanns något annat arbete för M.R. hos bolaget. Vad M.R. har berättat inför domstolen bekräftar i stort sett L.L:s uppgifter. Enligt M.R. var det emellertid vid samtalet den 1 augusti, liksom vid telefonsamtal senare, även tal om att han skulle kunna få arbeta för bolaget bl.a. i Oslo. L.L. har förnekat att den saken var på tal vid samtalet den 1 augusti. Det är ostridigt att bolaget vid den aktuella tidpunkten bedrev arbete endast på den plats där M.R. varit och på en annan plats med samme arbetsledare.

Av det anförda framgår att L.L. visserligen inte direkt uttryckte att M.R:s provanställning avbröts utan endast angav att bolaget inte hade mer arbete för honom. Telefonsamtalet måste dock ses mot bakgrund av omständigheterna i övrigt. Samtalet tillkom på grund av kritik mot M.R. efter endast tre dagars provanställning och det fördes enligt L.L. i en irriterad stämning. Det står klart att M.R. uppfattade att han inte var välkommen till de båda platser där bolaget bedrev arbete. Han var också medveten om att bolaget vid den tidpunkten inte bedrev arbete på någon annan plats. Om M.R. inte förstod att provanställningen var avbruten, hade han under dessa omständigheter enligt domstolens mening bort inse att detta var innebörden av L.L:s besked.

Det anförda betyder att M.R:s överklagande inte kan bifallas.

Vid denna utgång skall tingsrättens domslut fastställas. M.R. bör förpliktas att ersätta bolaget dess rättegångskostnader i Arbetsdomstolen. Det belopp som bolaget yrkat har vitsordats som skäligt av M.R..

Domslut

1. Arbetsdomstolen avvisar M.R:s talan i vad den avser lönebelopp utöver dem som yrkades vid tingsrätten.
2. Arbetsdomstolen fastställer tingsrättens domslut.
3. M.R. förpliktas att ersätta bolaget för dess rättegångskostnader i Arbetsdomstolen med fyratusenfemhundrafemtio (4 550) kr, varav 2 800 kr för förlorad arbetsförtjänst och 1 750 kr för resekostnad.

Ledamöter: Michaël Koch, Peter Ander och Nils Lang. Enhälligt.

Sekreterare: Karin Fiala

Tingsrättens dom (ledamöter: Håkan Fogelberg, Jan-Henrik Skarborg och Peter Sundström)

Yrkanden m.m.

R. har efter stämning å bolaget yrkat förpliktande för bolaget att till honom genast utgiva 74.918 kronor, varav 66.194 kronor avser lön för månaderna augusti till och med november 2002, 781 kronor avser vissa utlägg under augusti 2002 och 7.943 kronor avser semesterlön, jämte ränta enligt 6 § räntelagen, å 17.261 kronor från den 25 augusti 2002, å 18.000 kronor från den 25 september 2002, å 18.000 kronor från den 25 oktober 2002, och å 13.714 kronor från den 25 november 2002, allt till dess full betalning sker. R. har såsom grund för sitt yrkande anfört, att han har en provanställning hos bolaget, men att bolaget likväl ej utgivit lön till honom enligt anställningsavtalet.

Bolaget har medgivit att till R., utöver vad denne redan erhållit, utgiva 9.000 kronor, såsom ersättning för den lön för två veckor efter meddelandet om anställningens upphörande, till vilken R. varit berättigad, men bestritt käromålet i övrigt och invänt, att R. visserligen provanställts av bolaget men att R. efter tre dagars arbete erhållit besked, att bolaget icke vidare kunde bereda honom arbete.

Parterna har, var av annan, fordrat ersättning för sin rättegångskostnad.

Domskäl

I målet är ostridigt, att R. den 29 juni 2002 påbörjat en provanställning hos bolaget, och att han i denna anställning arbetat på en av bolagets arbetsplatser till den 1 augusti 2002, vilken dag L. i ett telefonsamtal med R. förklarat, att han icke hade något mera arbete åt R. Vad tingsrätten har att pröva är således frågan, huruvida provanställningen på grund av denna L:s förklaring kan anses ha upphört. R. har under sanningsförsäkran uppgivit, att L. förklarat sig inte ha något mera arbete åt honom, men att han uppfattat yttrandet som avseende arbetet på just den ifrågavarande arbetsplatsen och med hänsyn till att flera andra arbetsplatser också varit på tal trott, att provanställning alltjämt bestod och att L. skulle anvisa honom andra uppgifter, något som också skulle ha varit på tal vid det samtalet och flera efterföljande. L. har för sin del uppgivit, att fråga om provanställning av R. visserligen uppkommit med tanke på behov av arbetskraft för ett visst projekt i Oslo, att arbete där emellertid icke blivit aktuellt för R:s del, att han för att hjälpa R. därför försökt placera denne på den nu aktuella arbetsplatsen, att emellertid platschefen där efter tre dagar ringt honom och sagt sig icke kunna ha R. kvar där, och att han därför ringt upp R. och förklarat, att han icke vidare hade något arbete åt denne. Han har vidare uppgivit, att R. visserligen vid detta samtal och vid flera efterföljande upptagit fråga om icke sysselsättning kunde beredas honom på andra arbetsplatser, men att han saknat möjlighet att hjälpa R. med någon ytterligare anställning.

Provanställning kan avbrytas när som helst under provtiden. I målet är ostridigt, att R. efter att ha arbetat under tre dagar i sin provanställning i telefonsamtal med L. erhållit besked att L. ej hade något ytterligare arbete åt honom. Förklaringen hade möjligen kunnat utformas tydligare men kan i sitt sammanhang icke förstås på annat sätt än att L. därmed förklarar, att provanställningen var avbruten. Som provanställningen således upphört genom telefonsamtalet den 1 augusti 2002, kan R. därå icke grunda krav på anställningsförmåner utöver den ytterligare lön bolaget medgivit jämte semesterersättning å denna lön. Käromålet skall på grund härav och då R. icke visat fog för sitt yrkande om ersättning för vissa utlägg allenast på det sätt bifallas, att bolaget i enlighet med sitt medgivande skall förpliktas att till R. utgiva 9.000 kronor i ytterligare lön. Bolaget skall därjämte utgiva därå belöpande semesterersättning, 1.080 kronor ävensom ränta å hela ersättningen, 10.080 kronor från den 25 augusti 2002 till dess full betalning sker.

Det förhållande, att bolaget således enligt sitt medgivande, som lämnats redan under förberedelsen i målet, förpliktas utgiva ersättning för lön under två veckor efter anställningens upphörande, kan ej medföra annat än att R. är att anse som tappande part och därmed har att utgiva ersättning för bolagets rättegångskostnad. Vad bolaget i sådant hänseende yrkat är skäligt och skall bifallas.

DOMSLUT

Käromålet bifalles allenast på det sätt, att bolaget förpliktas att genast mot kvitto till R. utgiva tiotusenåttio (10.080) kronor jämte ränta därå enligt jämlikt 6 § räntelagen från den 25 augusti 2002 till dess full betalning sker.

R. skall ersätta bolaget dess rättegångskostnad med femtusentvåhundraåttio (5.280) kronor jämte ränta därå jämlikt 6 § räntelagen från denna dag till dess full betalning sker.